

• משהו לנפש •

פנינה מפרשת השבוע

פרשת מטות נקמה של מי?

רגע לפני מותו של משה רבינו מצווה אותו ה' ציווי אחרון: וַיִּדְבֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. נָקָם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחַר תֵּאֶסֶף אֶל עַמֶּיךָ (במדבר, לא, א-ב). הנקמה היא נקמת בני ישראל. המדיינים פשעו והצרו לעם ועל כן יש לצאת למלחמת-נקמה נגדם.

מעניין להיווכח כי כאשר משה רבינו מעביר את הציווי לבני ישראל הניסוח משתנה, שיוני קטן ומשמעותי מאוד: וַיִּדְבֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הֲחִלְצוּ מֵאִתְּכֶם אַנְשִׁים לְצַבָּא וַיְהִי עַל מִדְיָן לְתֵת נִקְמַת ה' בְּמִדְיָן. נקמת ה'. לא נקמת בני ישראל. מדוע שינה משה מהלשון בה השתמש בורא העולם? מהי המלחמה באמת, נקמת-ה' או נקמת בני ישראל?

השאלה הזו יכולה לשמש מפתח בהבנת יחסי הגומלין שלנו עם מי שאמר והיה העולם. ניקח לדוגמה את חג החרות, חג הפסח. בתורת ה' החג נקרא רק 'חג המצות'. אנחנו, בני ישראל, מכנים את החג בשם חג ה'פסח'. מדוע? אם נקבע שמו של החג בתורה, למה לנו לכנות את החג בשם אחר?

רבי אברהם אחי הגר"א מוילנא מסביר כי בהתייחסות למצוות ולקשר שלנו עם הקב"ה יש שני היבטים: 'פארו עלי - ופארי עליו'. אנו שמחים עם הקב"ה והקב"ה שמח עמנו. כאשר ה' מצווה על החג הוא מדגיש את גדלותם של ישראל, אלה שיצאו במהירות ממצרים, הלכו אחרי ה' במדבר בארץ לא זרועה וגם צידה לא עשו להם. מנקודת המבט הזו עומד במרכז החג שבחם של ישראל. אך כאשר אנו חוגגים את החג אנו בוחרים להדגיש את גדלותו של מי שאמר והיה העולם. אנו מציינים את העובדה שעשה עמנו ה' חסד, פסח על בתי אבותינו והוציאנו ממצרים. שני ההיבטים נכונים, הקב"ה מדגיש את החלק שלנו ואנו מדגישים את החלק שלו.

גם במקום של מלחמה עם ישראל יש שני נקודות מבט. יש את החלק של הפגיעה בכבוד שמים, ההעזה לפגוע בעם הנבחר, 'למה יאמרו הגויים איה אלוקיהם?'. לצד זה קיים גם החלק של הפגיעה בעם עצמו. הסבל, הקושי, ההרוגים והפצועים שנופלים ונפגעים במלחמה.

כאשר ה' מצווה על משה לנקום הוא מדגיש את הממד של 'פארי עליו': יש לנקום את נקמתם של בני ישראל, יש למחות על הפגיעה בהם ובילדיהם. כשמשה שב אל העם הוא מצטט את דברי ה' אבל בוחר להדגיש את שיחת-המוטיבציה דווקא על כבוד ה' שחולל. גם אם על כבוד עצמנו אנו מוחלים, כבוד ה' היה למשיסה ועל זה לא נשתוק ולא נשקוט.

ימים אלו, ימי שלושת השבועות, אינם ימים קלים. בימים אלו אנו מתכנסים, נזכרים ומתאבלים על החורבן ועל הגלות בה אנו נמצאים עד היום. בחורבן ובגלות אנו רואים את שני חלקי הקשר שלנו עם אלוקים. אנו עצמנו חסרים את מרכז העשייה הרוחנית ואת ליבת-העם היהודי. יחד עם זאת כבוד ה' מחולל, על הר ציון ששמש שועלים הלכו בו.

המשימה שלנו בימים אלה אינה רק להתבונן על החוסר שלנו אלא לנסות ולהתחבר גם לצער הגדול של 'שכינתא בגלותא'. לחוש את הכאב הגדול של אב שגלו בניו מעל שולחנו ואת הרצון האלוקי לבנות את ירושלים ולשכון בתוכה. כשאנו נצליח להתאבל ולחוש את הרצון הפנימי שיגלה כבוד ה' בכל הארץ, נזכה בעז"ה לראות בשיבת ציון ובבניין ירושלים.

**שבת שלום!
אליהו אילני**